

Delirópolis:

UN SOMNI DE PAPER

Miguel Villalba Sánchez

La revista d'art seqüencial **DELIRÓPOLIS** ja fa sis anys que porta a l'esquena el pes del còmic a Tarragona. És l'experiment artístic més internacional i de més durada en la història de la ciutat, i continua representant un refugi obert per a tots els amants del còmic, que saben que en les seves pàgines poden publicar les creacions pròpies sense condicionaments de tipus estètic, argumental, gràfic o editorial. Una metàfora que ratifica que una altra manera de fer art i cultura —deslligada de les imposicions mercantils o institucionals— és possible. Delirópolis és un projecte autoeditat que reivindica la naturalesa artística i didàctica del còmic.

The journal on sequential art, **DELIRÓPOLIS**, has now been flying the flag for comics in Tarragona for six years. It is the longest running and most international art experiment in the history of the city, and continues to be a refuge for all aficionados of the comic, who know that they can publish their own creations in its pages without the imposition of aesthetic, story-line, graphic or editorial restrictions. In other words, the journal shows that another way of making art and culture, free from commercial and institutional impositions, is possible. Delirópolis is a self-edited project that defends artistic and didactic character of the comic

PARAULES CLAU:

DELIRÓPOLIS, còmic,
iconoclasta, metàfora

KEYWORDS:

DELIRÓPOLIS, comic,
iconoclastic, metaphor

a història.

Corria l'any 2003 quan el ger-
men de la revista *Delirópolis* va
aparèixer per primera vegada.

Aleshores jo vivia a Polònia

i treballava per l'associació *Barka*, organitzant
activitats educatives i d'esbarjo per a nens en
un poble de 98 habitants (amb mi, 99).

El poble es deia Chudobczyce, a la província de Wielkopolska,
al nord del país. També donava classes d'anglès en una escola i un
institut de pobles del voltant (Lubosz i Kwilc). Se'm va ocórrer la
creació d'una petita revisteta que anunciés les activitats que junta-
ment amb Berta i Angela, les dues altres voluntàries, organitzàvem al
si d'aquesta associació. Vaig batejar-la *Dylemat czarne owcy*, que en
polonès vol dir 'El dilema de l'ovella negra', ja que en aquell temps
acabava de crear un personatge antiglobalitzador que era una ovella
més aviat fosqueta.

Aquest personatge va néixer originàriament a Itàlia i es va pu-
blicar al diari nacional *Il Tempo*, abans que la censura berlusconia-
na individués que era una crítica social contra la llei de mercat i
la decadència cultural promoguda pel capitalisme extrem. A Itàlia,
aquesta simpàtica ovella es deia *Ruggero*, a Polònia es deia *Jurek*, i
més endavant trasplantada aquí es diria *Ermengol*.

ERMENGOL CONTRA EL IMPERIO TECNÓCRATA

ERMENGOL CONTRA EL IMPERIO TECNÓCRATA

En fèiem una tirada d'uns dos-cents números que distribuïem personalment per les botigues i llocs públics dels poblets escampats per la regió, davant de la perplexitat dels seus habitants.

Pocs mesos després, la temperatura local (que només al novembre ja baixava a -17 °C) entre altres elements, em van encaminar de tornada a Roma, ciutat on prèviament ja havia viscut quasi cinc anys. Allà vaig treballar per a l'ONG Servizio civile internazionale, que s'ocupava també de diversos projectes de caràcter social.

Per a ells vaig fundar una altra petita revista també amb l'objectiu de divulgar les activitats de l'associació, però ja amb una pàgina dedicada exclusivament a còmic, a banda de les il·lustracions que acompanyaven els diferents articles. Aquesta revista es deia *Sogni di carta* que en italià vol dir 'Somnis de paper'. Aquell mateix any vaig escriure també un projecte

per organitzar una sèrie de tallers de dibuix amb diverses comunitats d'immigrants, que haurien traduït en còmic les seves inquietuds i reclamacions socials. El projecte preveia l'edició de còmics a color amb els treballs derivats. Vaig anomenar-lo *Delirópolis*, però va morir abans de néixer perquè la UE no el va subvencionar.

Uns mesos després, i arran de conflictes relacionats amb la irregular politització d'un projecte que estava coordinant, vaig deixar Roma definitivament amb molta tristor, i vaig tornar a Tarragona amb una mà al davant i una altra al darrere. Allò va ser el 2005, i des de llavors la situació no ha canviat. Vull dir que la mà al davant i l'altra al darrere encara les hi tinc, però aquest retorn va marcar el naixement del projecte DELIRÓPOLIS tal com el coneixem actualment.

■ Els Deliropolitans

Conversant amb l'Hugo Prades, company il·lustrador, que havia vingut a visitar-me a la Ciutat Eterna i havia conegut *Sogni di carta*, vam començar a parlar sobre la possibilitat de crear una revista que tractés exclusivament de còmics a la ciutat de Tarragona. Intents previs de consolidar una publicació d'aquestes característiques a la ciutat n'hi havia hagut uns quants, però a causa de la inviabilitat econòmica, i a les pretensions que normalment es mantenen en aquest tipus d'aventures, cap d'aquests intents va tenir una consistència notable.

Així, doncs, l'Hugo va posar-se en contacte amb alguns companys dibuixants perquè s'afegissin al projecte. El primer i més

entusiasmats que recordo és l'incommensurable Ramon Sarlé, que encara avui continua sent un pilar fonamental de tot això. Inicialment el dibuixant Napi s'hi va afegir, però en adonar-se de la inviabilitat econòmica i mediàtica d'aquesta aventura va prendre distància. Posteriorment vam conèixer els altres dos membres fixos de l'associació Delirópolis, registrada legalment al gener de 2005 sota el nom de DELIRÓPOLIS, associació d'humoristes gràfics, un nom gens adient però imposat pel registre.

Aquests altres dos membres són la Laura Gual, àlies WALTO, i el Jose Luis Zaragoza, àlies ZAR.

No vam conèixer la Laura personalment fins molt després de la seva incorporació a la revista, que la va marcar un misteriós correu

arribat a la meua adreça electrònica, on adjuntava una il·lustració del personatge que ompliria les seves pàgines durant anys, amb un missatge que deia “Voleu col·laboradors?” i des de llavors aquí la tenim, enriquant la publicació amb la seva estètica innovadora aplicada al còmic. Cal destacar que és professora d’art i prové d’uns àmbits, com a mínim, més sofisticats tècnicament.

El José Luis Zaragoza és un vell company i soci de l’Hugo, que va ressuscitar el seu llapis després d’un llarg període d’hibernació per crear la fantàstica història que d’aquí a poc serà publicada per Diábolo Ediciones, i que va veure la llum per primer cop a *Delirópolis*: “En Peret que buscava la Mort”

M’agrada pensar que aquest projecte d’alguna manera ha renovat en tots nosaltres la il·lusió i les ganes de crear, i que estem omplint un buit a la ciutat que havia estat sempre allà, esperant que arribés aquest grup de delirants amants incondicionals del còmic... perquè només sense condicions això ha pogut i pot existir...

■ La filosofia metafòrica

Inicialment, la revista va néixer com a instrument d’expressió lliure dels seus participants, sense línia editorial marcada, acotacions argumentals, criteris estètics estàndards o condicionaments de disseny gràfic. En definitiva, un absolut *Far West* on tot hi tenia cabuda, perquè la intenció no era crear un producte homogeni sotmès a unes característiques consonants amb el mercat, sinó un espai verge i infinit on qualsevol persona amant del còmic pogués dir la seva sense ningú al darrere disposat a jutjar, criticar o seleccionar la seva creació. Això, entre moltes altres coses, és el que diferencia *Delirópolis* d’altres projectes artístics, i també el que fa que sigui tan incomprendible per a la gran majoria de gent, cosa que ens condemna a la dolça marginació, l’exquísida minoria de què tan orgullosos estem.

■ Per què?

Perquè, per començar, *Delirópolis* és autoeditat. Això vol dir que les despeses d'edició surten de la meua butxaca. Motiu pel qual la tirada i la distribució són molt reduïdes i, per tant, fora de qualsevol pretensió d'entrar en un circuit comercial. Per continuar, la seva total obertura a qualsevol tipus de còmic (ja sigui per la petjada gràfica com per l'estil argumental) fa de *Delirópolis* una raresa d'esquena al producte comercial preconcebut i estereotipat, que respon a les exigències de caràcter mercantil.

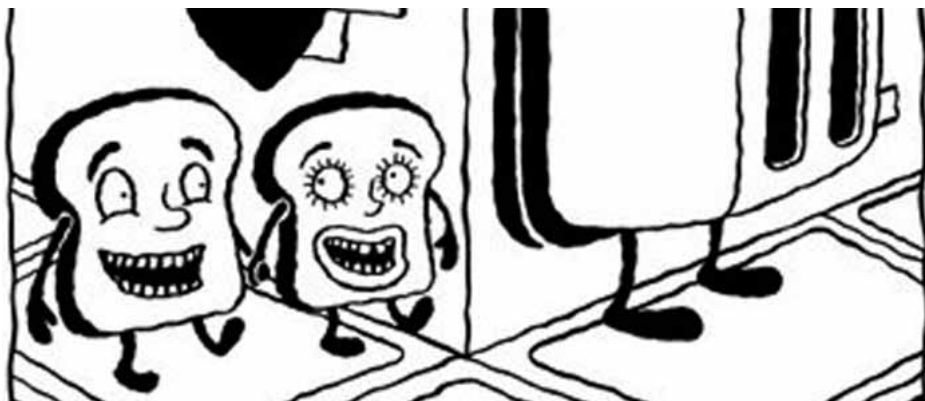
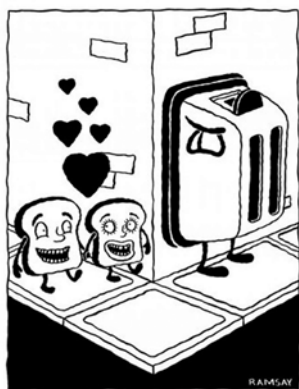
I per acabar, per tal de preservar aquesta total llibertat de moviment i d'esperit, *Delirópolis* no ha fet mai cap conveni amb cap institució per rebre subvencions oficials i, així, poder augmentar la tirada o millorar la qualitat del paper, perquè aquests són detalls irrellevants per la natura de la publicació, i ja està bé com està. I quan s'està bé tal com s'està no cal cap canvi i és una obligació mantenir aquest benestar, preservar-ne l'essència. No entenc aquesta mania actual de canviar les coses que tal com

estan ja manifesten la naturalesa pròpia de manera íntegra i que sovint perden en el canvi la força i la personalitat.

Si hi ha una cosa que a *Delirópolis* li sobra és aquesta personalitat, que no es deixa intimidar pels condicionaments estètics ni per les directrius marcades per una indústria que declama el que és bo i el que no ho és. Ni per les crítiques que puguin arribar d'aquesta òptica d'art acotat a determinats condicionaments que tenen poc a veure amb la creació. *Delirópolis* és la total independència d'aquell enorme aparell crític-estètic que s'ha carregat l'esperit de catarsi a través del qual l'art troba sentit, l'esperit pur de comunicació i expressió dels sentiments propis, que els galeristes, les editorials o els suposats experts en la matèria s'entesten a asfixiar amb xifres d'amortització i estadístiques lucratives.

En una època en què es parla del ressorgiment del còmic, *Delirópolis* es manté escèptica i vol seguir representant l'esperit extingit de l'art seqüencial en estat salvatge, perquè aquest ressorgiment del còmic de què parlen els grans editors és només una estratègia comercial que fa d'aquest centenari mitjà d'expressió un producte més de consum. Avui, quasi com si volguessin renegar de l'essència original d'aquesta meravellosa forma d'art, els empresaris ens parlen de novel·la gràfica, terme que consideren més seriós i categòric, i en conseqüència més velles obres o redistribucions espacials dels formats tradicionals. Aquest rebateig del còmic, *tebeo*, *bande dessinée*, *fumetto*, *quadrinho* no respon a una dignificació d'aquesta forma d'expressió, sinó a la creació d'un mercat abans inexistent (a causa del poc reconeixement artístic i cultural que, històricament, víctima d'un enorme i atàvic prejudici, patia l'art seqüencial). Ara amb aquest "ennobliment" calculat del còmic, ens poden oferir un producte, tradicionalment popular, a preus prohibitius i amb tapes deluxe. Tot això a la llarga allunya l'art seqüencial del seu públic tradicional, de manera que converteix un art que sempre s'havia caracteritzat per la seva assequibilitat i modèstia en un article reservat només a les butxaques de nivell adquisitiu més alt, i per això no ens trobem davant d'una època daurada, sinó més aviat davant d'una instrumentalització i privatització d'un art popular (i, per això, sovint menyspreat).

Si *Delirópolis* fos presonera d'aquesta òptica, sense dubte no hauria sobreviscut al número 2, i en aquest moment ja anem pel 52, més d'un lustre ininterromput de còmic en estat pur. El preu de la publicació, 1'50 euros, és exactament el preu que costava la producció d'un número l'any 2004 –és a dir, de les 20 pàgines més la portada i la contraportada en color. Estem al 2011 i el preu de la revista no ha augmentat ni un cèntim. Amb aquest gest simbòlic, de forma idealista, confirmem l'esperit del tot inusual d'aquest somni de paper.

I tot això, com us podeu imaginar, no és fàcil d'aconseguir. El secret, sens dubte, és la constància, marcada per l'única i desinteressada voluntat de fer còmic, d'estimar-se aquesta forma d'art tan menyspreada i menysvalorada encara al nostre territori.

■ Anècdotes

Recordo que quan vaig anunciar la sortida del primer número al novembre del 2004, vaig rebre moltes trucades de diferents mitjans de comunicació que s'interessaven pel projecte. Quan van entendre que darrere no hi havia cap empremta política, que la publicació (com denota el seu subtítol "Surrealismo y Arte secuencial") és una declaració de defensa del còmic com a art digne i vehicle de cultura, van deixar de mostrar-hi interès, perquè en una petita ciutat de províncies –que és el que, malauradament, ha esdevingut la nostra Ta-

rragona–, l'art i la creació ja no són una prioritat. Sí que ho són, per contra, els entrellats polítics i l'especulació partidista, però, d'això, nosaltres no n'hem de fer res.

I, casualitats de la vida, un projecte que viu d'esquena a tots aquests elements que suposadament són els que decideixen la supervivència d'una publicació, s'ha convertit no només en el més durador de les seves característiques, sinó també en el més internacional en la història de la nostra ciutat. Perquè en aquesta revista no només participem el nucli de l'associació, sinó centenars d'altres col·laboradors de països tan dispars com França, Itàlia, Alemanya, EUA, Austràlia, Finlàndia, Suècia, Bèlgica, Mèxic, Polònia i molts altres llocs, des d'on dibuixants professionals i amateurs ens envien regularment les pàgines i les il·lustracions per contribuir a la vida d'aquest miracle editorial, que a ells mateixos els ratifica que una altra manera de fer cultura és possible.

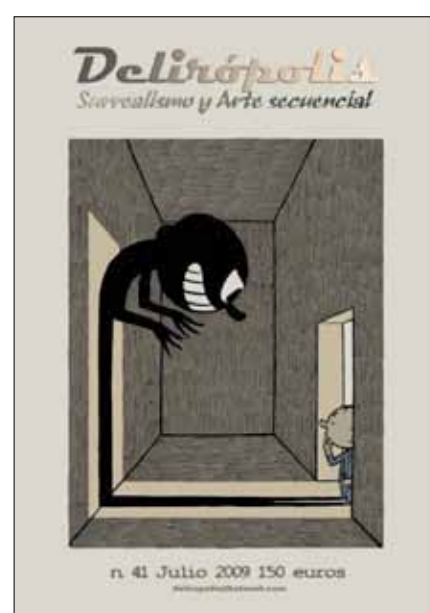
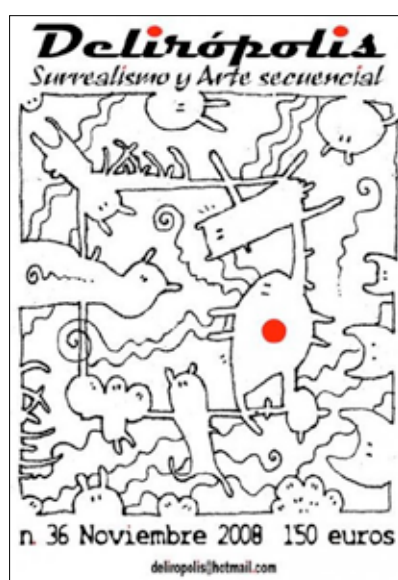
En la llarga i surrealista trajectòria de la nostra revista hem tingut participacions d'autèntiques llegendes del còmic i la il·lustració, com ara Giardino, Max, Moebius; intervencions d'humoristes gràfics consagrats en l'àmbit nacional com KAP, Ermengol, L'Avi... Com és possible tant rebombori de celebritats? Tanta qualitat en el que, aparentment, és un petit projecte local sense pretensions d'arribar més enllà que a l'imaginari dels seus lectors? Com una publicació que en altres països ja hauria esdevingut un mite només per les anèc-

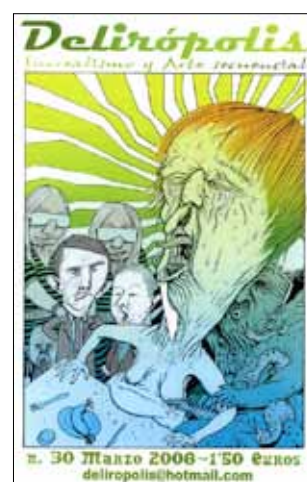
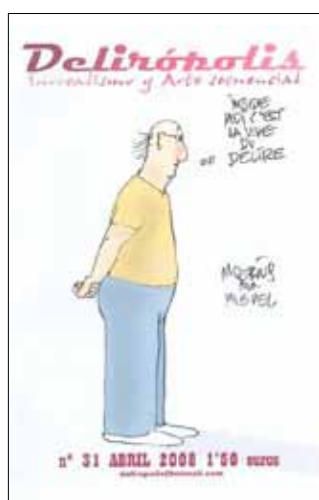
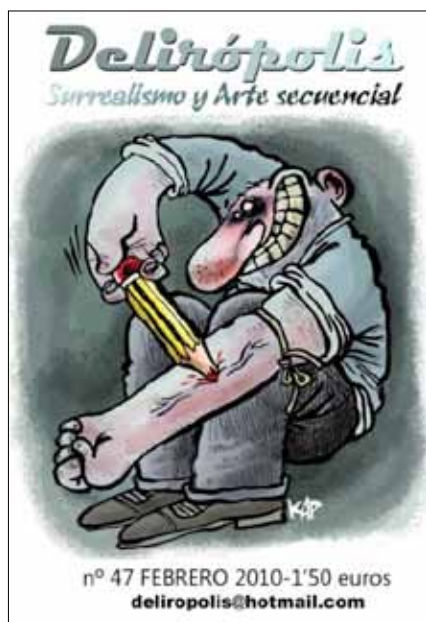
dotes i la qualitat dels seus participants pot passar desapercebuda en l'adormida i inadvertida ciutat de Tarragona, com un diamant sepul·tat a les entranyes profundes i fosques d'una cova?

Senzill. *Delirópolis* és només una metàfora, una bandera testimonial de l'amor pel còmic de tots aquells que han omplert, omplen i ompliran les seves pàgines; una icona l'existència de la qual té sentit per se sense cap altra necessitat que la de representar un instrument expressiu per als participants, amb o sense públic, en colors o en blanc i negre, en català, arameu o xinès mandarí. I és aquesta indiferència a la medietat, aquesta humilitat intel·lectual, aquesta meravellosa realitat constatada que fan aquesta revista victoriosa i resistent al pas del temps i a les contradiccions d'aquesta societat materialista, on cada número nou de *Delirópolis* és una fuetada més al capitalisme editorial, un nou al·legat que desmunta el mite de la qualitat de l'art en funció de la seva viabilitat mercantil. Ni més ni menys que tot això és *Delirópolis: Surrealismo y Arte secuencial*. I també és la Setmana del Còmic de Tarragona, que va néixer de la seva constància, i el lapidari crit de guerra: "El còmic és art pictòric, literari, cinematogràfic...", i la llum que desprèn a les estanteries dels seus escassos punts de distribució...

...i tu que la llegeixes, i tu, si vols participar-hi.

Algunes de les cobertes de la revista *Delirópolis* de la seva història